

Dünýädäki suwuň ýaşy kesgitlendi

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Dünýädäki suwuň ýaşy kesgitlendi DÜNYÄDÄKI SUWUŇ ÝAŞY KESGITLENDI

Muňa görä planetadaky suwuň iki gözbaşy bar, ikisi-de örän gadymy

Dünýädäki iň gadymy suwuň 4 milliard 571 million ýyl ýaşynyň bardygy anyklandy.

«GeoScienceWorld Elements» yılmy žurnalda çap edilen makalada hytaýly we italýan yılmy-barlagçysy birtopar çylşyrymly hasaplamalar bilen planetanyň suwunyň haýsy döwürlerde emele gelendigini ähli-jikme-jiklikleri bilen ýuze çykardy. Muňa görä planetadaky suwuň iki gözbaşy bar. Birinjisi Gün sistemasy heniz sowuk bulut görünüşindekä ýuze çykypdyr. Ikinjisi bolsa planetalaryň emele gelen döwründe (4 milliard 543 million ýyl öñ) emele gelipdir.

Ylmy-barlagçylar Gün sistemasynyň kemala gelmeginiň irki tapgyrlarynda emele gelen suwuňam bir ýol bilen Ýer togalagyna gelendigini aýdýar.

Gün sistemasy aslynda Gün ümürligi diýilýän äpet molekulýar bulutdan döredi. Bu buludyň düzümünde köplenç suwuň esasy komponenti bolan wodorod bardy. Ony gezegi bilen geliy, kislorod, karbon dowam etdirýärdi. Buludyň düzümünde ownuk silikat tozany we karbonly tozgalar bardy.

Ylmy-barlag makalasynda Gün sistemasyndaky suwuň taryhyynyňam şu ýerden başlanýandygy aýdylýar. Ýagny, wodorod we kislorod reaksiýas girip, iki dürli suw buzuny döretdi: Adaty suw we deýteriý düzümlü agyr suw.

Deýteriý – agyr wodorod (DAW) ady berilen wodorod izotopydyr. Özeninde proton we neýtron (adaty suwuň tersine) bolýar.

Täze barlagyň awtorlary Çeçiliýa Çekarelli we Fužun Du bu hadymy suwuň Ýer togalagynda bar bolup-bolmandygyny anyklamak üçin jemi suwuň mukdaryny we deýterili suwy ulandy.

Sinan Araman (Raywan)

Kalbin Aritmetiği ve Suyun Kabaran Tarihi

Sinan Araman
(Raywan)

kitapcy.ru

Hasaplamalar netijesinde Ыер тогалагындaky suwuň 1%-den 50%-ne çenli Gün sistemasynyň kemala gelşiniň birinji tapgyryndan gelip çykandygy belli boldy.

Ylmy-barlagçylar 1-50%-niň giň aralyga yşarat edýändigine ynanýar. Emma şeýle-de bolsa planetamyza düşünmek üçin diýseň gymmatly maglumatdygyny nygtáýar.

Ylmy makalada bu mesele boýunça, «Guýrukly ýyldyzlardaky we astreoidlerdäki suwuňam ep-esli bölegi alyndy» diýilýär.

Öñe sürülen esasy çaklamalaryny birinde guýrukly ýyldyzlardan gopan astreoidleriň planetamyzy bombalandygy we şonda planetamyza suw molekulalaryny getirendigi öñe sürülyär.

Şol sanda Çekarelli we Fužun munuň beýle däl bolmagynyň mümkindiginem aýdýarlar:

«Planetamyz birinji suwuny uly ähtimallyk bilen astreoidlerden we planetalardan öñ bolandygy çaklanýan planetajyklardan (planetesimal) miras aldy.

Çagla ÜREN.

Ýekşenbe, 18.12.2022 ý. Geň-taňsy wakalar